

ĐIỀU-VĂN CỦA GIÁO-SƯ NGUYỄN KHẮC-KHAM
ĐỌC TRƯỚC PHÚT HẠ HUỆT LINH-SÀNG GIÁO-SƯ NGUYỄN ĐÌNH-HOÀ
TẠI LOS GATOS CHIỀU NGÀY 17 THÁNG 12 NĂM 2000

Ôi! Ở hay đi, đều do mệnh số, dù có muốn sớm hơn hay xin nán lại cũng chẳng được nào! Đò Âm Dương rồi có lúc ai cũng phải qua!

Nghĩ đến Anh, từ thuở ấu-thơ đã rắp chí theo đòi văn trận bút, lại từng đi xa du-học, thu hút tinh-hoa nước người làm vốn liếng cho mình. Trở về quê hương, khi làm Giáo-sư, khi Khoa-trưởng, khi Giám-đốc, khi ở Uỷ-hội UNESCO, khi làm Cô-vấn Ngoại-giao, tài năng Anh khiến người người nể phục, nét nhu-hòa Anh khiến người người cảm mến. Ra nước ngoài, lúc giảng dạy ở Washington DC, lúc ở Columbia, lúc ở Carbondale, lúc ở Honolulu, lúc ở Marocco, lúc ở Taipei (Đài-Bắc), lúc ở San Jose, lúc nào Anh cũng làm cho nước mình, người mình được hãnh-diện vẻ-vang. Sách vở của Anh, thành-tích văn-hoá của Anh, bạn-bè Anh, sinh-viên Anh đề-cập tới nhiều, kể lại đây, âu cũng bằng thừa.

Duy có một điều tôi muốn nhấn mạnh là với cái tuổi ngót bát tuần, Anh vẫn sẵn lòng hưởng-ứng lời thỉnh-cầu của một số đồng-nghiệp cùng một số bạn trẻ ở Nam, Bắc Ca-li, hăng-hái đảm-đương cái chức-vụ nặng-nề Viện-trưởng Viện Việt-Học tại Hoa-Kỳ. Phải chăng biết nhìn xa về mai-hậu, Anh đã nhận ra nơi đây là một trong vài nơi hiếm có trên thế giới hiện giờ có khả-năng sẽ giúp được nhiều cho sự phát-triển học-thuật của "Dòng Việt" chúng ta sau này. Phải chăng Anh đã muốn làm một cái gì đó hữu-đề lại cho các em, các cháu chúng mình kế tục.

Tôi rất thán-phục Anh; thật là "Lão Đường Ích Tráng 老當益壯"!
Đối với tôi, Anh vốn có chút tình riêng quý báu, mà Anh hằng trân-trọng dành cho tôi; lần nữa, xin thăm tạ Anh. Chúng ta đã từng cùng nhau làm việc liên-quan chặt-chẽ, từ trường Đại-học Văn-khoa qua Nha Văn-hoá và Uỷ-hội UNESCO tại Sài-Gòn. Kể đến khi ở hải-ngoại, mặc-dẫu không-gian cách trở, lúc nào chúng ta vẫn giữ được mối liên-lạc thường-xuyên, cho đến khi về hưu.

Gần đây Anh phải vào bệnh-viện, lòng tôi hằng cầu mong cho sức khoẻ của Anh. Cách đây mấy ngày tôi đến bệnh-viện Đại-học Stanford thăm Anh, Anh mở mắt lơ-đờ nhìn tôi, không nói nên lời, khiến tôi vô-cùng xúc-động, lệ-hà bỗng tuôn rơi trên đôi má nhăn-nheo với tiếng khóc nghẹn-ngào!. Đó là lần chót Anh và tôi được đối-diện nhau.

Hôm nay, tiễn Anh đến nơi này để Anh yên giấc ngàn thu, thực lòng tôi chẳng muốn nói gì thêm nữa: Ngôn-ngữ sao mà diễn-tả nổi cho hết lòng thương-tiếc của tôi đối với Anh.
Anh Hoà ơi! Phải chăng Anh đã từ ngôi Văn Tinh² giáng trần, nay trở lại chốn xưa?
Xin cầu-nguyện Hương-Linh Anh sớm về nguyên-vị.

Thượng Hưởng.

Chú thích

1. Trọn câu: Lão đương ích tráng, ninh tri bạch thủ chi tâm 老當益壯寧知白首之心 [Tuổi già phải mạnh, hiểu được lòng của kẻ bạc đầu] trích Đằng Vương Các Tự 滕王閣序 của Vương Bột 王勃.
2. Văn Tinh 文星, sao trên Trời chủ về văn chương.